

3. Պարենի առկայություն Availability of Food

Աղյուսակ 3.1.

Table 3.1.

Գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբույսերի և բազմամյա տնկարկների տարածություններ, բերքատվություն և համախառն բերք*
Areas, yield and gross production of main agricultural temporary and permanent crops*

	Տարածությունները (հազ. հա) Areas (thousand hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
Ցանքային տարածությունը, ընդամենը Sown area, total	306.0	304.5	300.0	283.6	286.7	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>որից`</i> <i>of which</i>															
հացահատիկային և հատիկաընդեղենային մշակաբույսեր cereals and leguminous crops	176.2	172.8	171.6	159.3	157.8	25.9	24.1	22.6	20.7	27.9	452.5	415.4	374.9	326.4	440.7
<i>որից` գորեն</i> <i>of which wheat</i>	99.3	93.1	91.9	87.6	77.8	25.8	24.3	22.4	21.2	28.8	254.2	225.7	198.1	183.5	224.1
կարտոֆիլ potatoes	31.7	34.3	32.0	28.4	28.7	183.3	188.7	184.4	170.1	194.3	583.9	648.6	593.6	482.0	557.3
բանջարանոցային մշակաբույսեր vegetables	25.6	24.2	23.9	23.5	25.0	324.0	321.4	327.1	294.2	306.7	845.3	825.3	819.8	707.6	787.1
բոստանային մշակաբույսեր melons	5.9	5.4	6.2	4.5	5.8	350.6	334.5	350.6	296.0	313.8	206.3	182.2	216.1	132.5	180.9
Պտուղ և հատապտուղ Fruit and berries	38.0	36.7	37.0	37.7	37.1	79.7	101.2	104.4	39.2	73.5	260.2	317.8	332.2	128.5	239.4
Խաղող Grape	15.9	16.8	16.5	17.4	16.3	153.6	128.0	144.9	151.5	158.0	218.9	185.8	208.6	222.9	229.6

** Մյստեղ և հետոյսու` բերքատվությունը հաշվարկված է հավաքված բերքահավաքի տարածության նկատմամբ:

Here and hereinafter yield has been calculated compared with the area harvested.

Աղյուսակ 3.2.
Table 3.2.

Հացահատիկային և հատիկաբերող եղենային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of cereals and leguminous crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	176213	172838	171633	159307	157812	25.9	24.1	22.6	20.7	27.9	452.5	415.4	374.9	326.4	440.7
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	257	300	260	133	55	36.2	32.4	22.3	22.0	34.5	0.9	1.0	0.6	0.3	0.2
Արագածոտն Aragatsotn	23011	23141	23342	23353	22615	25.5	19.6	22.0	18.0	26.8	58.7	45.2	51.3	42.1	60.5
Արարատ Ararat	6516	5456	5120	4880	5073	39.9	38.6	38.8	35.2	39.9	26.0	21.2	19.9	17.2	20.2
Արմավիր Armavir	8348	8153	7802	6466	5947	34.4	37.5	35.2	29.2	33.6	28.7	30.6	27.4	18.9	20.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	42130	42421	42089	43753	42196	27.2	27.1	26.4	24.9	30.1	114.4	114.8	111.1	108.9	127.2
Լոռի Lori	13157	11414	9905	8888	8650	23.2	19.7	16.6	15.8	25.5	27.8	21.8	16.3	14.0	22.1
Կոտայք Kotayk	13146	12996	11835	8443	9380	18.6	15.3	15.3	13.7	22.9	24.3	19.8	18.1	11.6	21.5
Շիրակ Shirak	39263	38553	39207	34413	36403	26.1	23.5	21.7	23.3	27.0	102.5	90.5	74.7	80.1	98.3
Սյունիք Syunik	19933	20390	22119	18327	16606	22.7	22.6	13.9	8.4	23.1	45.2	46.0	30.0	14.6	38.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1838	2576	2917	2608	2577	12.0	15.1	16.4	15.9	23.5	2.2	3.9	4.8	4.1	6.1
Տավուշ Tavush	8614	7438	7037	8043	8310	26.1	27.8	29.4	19.8	31.6	21.8	20.6	20.7	14.6	26.3

Աղյուսակ 3.3.
Table 3.3.

Ցորենի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of wheat, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	99249	93116	91884	87585	77837	25.8	24.3	22.4	21.2	28.8	254.2	225.7	198.1	183.5	224.1
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	257	290	250	123	50	36.2	32.9	22.3	22.5	34.5	0.9	1.0	0.6	0.3	0.2
Արագածոտն Aragatsotn	10716	8684	9113	8602	8858	25.6	22.3	22.7	19.9	26.6	27.4	19.3	20.7	17.1	23.5
Արարատ Ararat	5353	4290	4136	3895	3599	40.5	37.0	37.7	33.1	38.6	21.7	15.9	15.6	12.9	13.9
Արմավիր Armavir	7161	6469	6694	5255	4067	31.1	34.1	33.5	26.8	33.4	22.2	22.0	22.4	14.1	13.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	16557	18065	15949	21981	16425	28.1	27.9	27.3	25.3	32.2	46.5	50.4	43.6	55.7	52.9
Լոռի Lori	9670	8023	7231	6498	5838	23.6	18.8	16.5	16.4	28.1	21.2	14.7	11.8	10.7	16.4
Վոտայք Kotayk	8132	7610	6907	5067	5386	19.0	15.5	14.8	14.2	25.1	15.5	11.6	10.2	7.2	13.5
Շիրակ Shirak	23496	21801	21847	19081	18531	26.3	24.2	23.4	25.6	28.9	61.8	52.8	44.4	48.7	53.4
Սյունիք Syunik	13324	12924	14756	11436	9629	22.8	23.0	13.9	8.9	24.2	30.2	29.7	19.9	9.8	23.3
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1085	1470	1812	1516	1416	12.6	15.5	16.6	16.4	24.6	1.4	2.3	3.0	2.5	3.5
Տավուշ Tavush	3498	3490	3189	4131	4038	15.9	17.3	18.5	12.6	24.5	5.4	6.0	5.9	4.5	9.9

Աղյուսակ 3.4.
Table 3.4.

Կարտոֆիլի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of potatoes, by marzes and Yerevan city *

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	31674	34298	31998	28362	28675	183.3	188.7	184.4	170.1	194.3	583.9	648.6	593.6	482.0	557.3
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	67	90	95	72	70	140.9	139.4	146.3	235.1	228.9	0.9	1.3	1.4	1.7	1.6
Արագածոտն Aragatsotn	1855	1703	1568	1565	1567	180.9	199.8	218.2	219.0	231.2	33.6	34.0	34.2	34.3	36.2
Արարատ Ararat	840	1037	905	796	802	306.4	308.5	317.6	303.8	305.5	26.8	32.8	28.9	24.3	24.5
Արմավիր Armavir	1423	1875	1453	1230	1320	353.0	335.7	342.5	262.5	323.8	53.5	63.5	53.2	32.3	42.8
Գեղարքունիք Gegharkunik	15582	15589	14742	12938	13498	174.1	178.3	172.5	180.1	189.3	271.3	278.0	254.3	233.1	255.5
Լոռի Lori	4252	4655	4543	3847	3458	135.5	117.1	121.1	82.7	112.6	57.0	54.5	55.0	31.8	38.9
Կոտայք Kotayk	811	841	830	777	703	224.3	206.1	193.7	180.9	225.5	18.2	17.3	16.1	14.1	15.9
Շիրակ Shirak	3012	4590	3997	3362	3667	225.9	228.5	224.5	206.3	248.0	68.0	104.9	89.7	69.3	91.0
Սյունիք Syunik	1806	1852	1803	1648	1677	173.2	179.8	179.5	143.5	164.7	31.3	33.3	32.4	23.6	27.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	210	214	174	179	182	166.4	164.4	164.6	165.2	169.9	3.5	3.5	2.9	3.0	3.1
Տավուշ Tavush	1816	1852	1888	1948	1731	109.9	137.5	135.0	76.0	116.6	19.8	25.5	25.5	14.5	20.2

Աղյուսակ 3.5.

Table 3.5.

Բանջարանցային մշակաբույսերի ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Sown areas, average yield and gross production of vegetable crops, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (գ/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	25607	24219	23914	23506	25010	324.0	321.4	327.1	294.2	306.7	845.3	825.3	819.8	707.6	787.1
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	578	545	519	306	110	159.1	148.8	115.4	122.8	141.9	9.2	8.1	6.0	3.7	1.6
Արագածոտն Aragatsotn	1066	885	802	804	978	250.6	289.9	315.9	274.7	275.7	26.7	25.7	25.3	22.1	27.0
Արարատ Ararat	6815	6021	6181	6427	6826	392.6	401.8	420.4	412.7	412.2	273.2	265.1	266.5	269.0	285.3
Արմավիր Armavir	8723	8453	8502	8172	8781	398.9	397.8	391.4	315.2	331.9	358.9	360.0	363.5	270.4	307.0
Գեղարքունիք Gegharkunik	2068	2080	1658	1670	1845	270.1	271.7	309.5	308.8	306.1	55.9	56.5	51.3	51.6	56.5
Լոռի Lori	1253	1386	1384	1311	1359	205.2	131.1	133.0	97.3	123.5	25.1	18.1	18.4	12.6	16.8
Վոտայք Kotayk	1380	1344	1338	1193	1237	216.2	226.3	206.2	176.3	178.2	29.9	30.4	27.6	21.0	22.1
Շիրակ Shirak	1456	1212	1217	1283	1523	244.7	238.4	238.6	220.5	254.9	35.6	28.9	29.0	28.3	38.8
Սյունիք Syunik	887	929	953	965	972	187.4	192.2	183.2	156.9	162.3	16.6	17.9	17.5	15.1	15.8
Վայոց ձոր Vayots Dzor	462	465	399	432	438	134.8	135.3	156.8	149.3	152.2	6.2	6.3	6.3	6.5	6.6
Տավուշ Tavush	919	899	961	943	941	87.0	92.4	87.1	77.4	102.0	8.0	8.3	8.4	7.3	9.6

Աղյուսակ 3.6.

Table 3.6.

Բոստանային մշակարույների ցանքատարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
 Sown areas, average yield and gross production of melons, by marzes and Yerevan city*

	Ցանքատարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (g/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	5884	5446	6163	4476	5764	350.6	334.5	350.6	296.0	313.8	206.3	182.2	216.1	132.5	180.9
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	8	12	10	3	7	280.0	245.8	205.0	223.7	191.0	0.2	0.3	0.2	0.1	0.1
Արագածոտն Aragatsotn	215	159	165	178	158	289.1	377.4	366.8	367.0	365.0	6.2	6.0	6.0	6.5	5.8
Արարատ Ararat	1113	1242	1709	1404	1482	375.9	402.4	393.8	378.8	394.5	41.8	50.0	67.3	53.2	58.5
Արմավիր Armavir	4456	3917	4133	2781	4016	350.9	316.4	340.0	254.7	284.5	156.5	123.9	140.5	70.8	114.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	14	7	8	9	9	85.0	100.0	94.4	22.4	24.6	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0
Կոտայք Kotayk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	1	1	-	0	0	20.0	60.0	-	0.0	0.0	0.0	0.0	-	0.0	0.0
Վայոց ձոր Vayots Dzor	20	18	17	18	19	154.8	172.8	153.4	149.0	159.5	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Տավուշ Tavush	57	90	121	83	73	213.8	172.4	137.9	191.4	264.2	1.2	1.6	1.7	1.6	1.9

Աղյուսակ 3.7.
Table 3.7.

Պտղի և հատապտղի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of fruit and berries, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	38020	36748	36959	37710	37149	79.7	101.2	104.4	39.2	73.5	260.2	317.8	332.2	128.5	239.4
<i>այդ թվում՝ of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	1331	1327	1328	1327	1327	30.2	54.7	38.7	22.3	34.5	3.9	7.2	5.1	2.9	4.6
Արագածոտն Aragatsotn	5568	4711	5176	5212	4882	86.1	131.9	130.8	42.7	61.8	45.7	57.5	64.9	21.3	29.0
Արարատ Ararat	7321	7209	7096	7112	6972	99.2	141.1	146.6	79.6	116.4	64.2	91.1	92.8	50.9	75.7
Արմավիր Armavir	8205	7896	7622	8207	8216	97.0	129.1	174.1	18.0	107.5	55.7	68.8	88.1	9.5	60.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	1426	1426	1426	1426	1485	161.1	163.6	154.3	154.6	167.3	21.9	22.1	21.0	21.0	23.3
Լոռի Lori	2416	2346	2420	2433	2435	54.3	30.5	28.1	4.6	16.7	11.5	6.2	5.9	1.0	3.6
Վոտայք Kotayk	4238	4284	4351	4476	4188	51.3	69.3	58.2	18.8	35.7	19.1	26.4	22.2	8.6	13.7
Շիրակ Shirak	432	464	450	456	441	70.7	50.4	78.4	37.8	77.4	2.8	2.2	3.5	1.7	3.4
Սյունիք Syunik	2590	2590	2588	2587	2586	83.5	84.8	58.4	12.6	48.2	19.8	20.0	13.8	3.0	11.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	2151	2156	2154	2124	2141	30.0	29.6	21.9	14.1	17.6	5.5	5.6	4.1	2.6	3.3
Տավուշ Tavush	2342	2339	2348	2350	2476	51.2	53.1	50.1	27.2	48.2	10.1	10.7	10.8	6.0	10.9

Աղյուսակ 3.8.
Table 3.8.

Խաղողի տարածություններ, միջին բերքատվություն և համախառն բերք, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Areas, average yield and gross production of grapes, by marzes and Yerevan city*

	Տարածությունները (հա) Sown area (hectare)					Բերքատվությունը (ց/հա)** Yield (centner/hectare)**					Համախառն բերքը (հազ.տոննա) Gross production (thousand tons)				
	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011	2007	2008	2009	2010	2011
ՀՀ ընդամենը Total in RA	15888	16796	16480	17373	16288	153.6	128.0	144.9	151.5	158.0	218.9	185.8	208.6	222.9	229.6
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which</i>															
ք. Երևան Yerevan	612	612	612	612	612	75.8	68.3	40.8	54.1	65.4	4.6	4.2	2.5	3.3	4.0
Արագածոտն Aragatsotn	1637	1934	1566	1571	1148	58.5	53.0	76.5	79.0	107.8	9.5	10.1	11.6	12.0	12.3
Արարատ Ararat	4659	4853	4978	4992	4881	181.5	183.6	196.5	203.0	204.2	80.5	81.3	88.2	93.3	94.7
Արմավիր Armavir	6041	6486	6490	7379	6863	216.2	165.4	179.3	186.3	183.5	105.1	80.1	91.6	97.5	99.6
Գեղարքունիք Gegharkunik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Լոռի Lori	64	64	64	64	64	81.5	29.9	19.8	18.9	20.3	0.5	0.2	0.1	0.1	0.1
Կոտայք Kotayk	408	393	349	362	290	13.0	4.7	8.1	10.4	17.2	0.5	0.2	0.3	0.4	0.5
Շիրակ Shirak	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	184	184	184	185	185	70.0	54.7	56.8	49.0	50.5	1.3	1.0	1.0	0.9	0.9
Վայոց ձոր Vayots Dzor	936	925	925	895	889	43.0	32.5	40.9	47.1	51.0	3.2	2.4	3.0	3.8	4.2
Տավուշ Tavush	1347	1345	1312	1313	1356	104.3	48.0	78.4	88.5	98.6	13.7	6.3	10.3	11.6	13.3

Ծանոթություն՝ 2011թ. հանրապետության ոռոգելի հողատարածքներում գերխոնավ հողերի մակերեսը միջին վեգետացիոն շրջանում (ըստ ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարության ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի տվյալների) կազմել է 16.4 հազ. հա, այդ թվում՝ Արարատյան հարթավայրում՝ 15.5 հազ. հա:

Notice: In 2011 the area with higher dampness in average vegetative period (according to the data of State Committee for Water Menegment of the RA Ministry of Territorial Administration)in irrigated lands of republic comprised 16.4 thousand hectare, including 15.5 thousand hectare in Ararat valley.

Աղյուսակ 3.9.
Table 3.9.

Մորելխներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2010թ.
Areas infected with locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2010

ha
hectare

1	2	3 <i>որոնցից՝ վարակված են of which infected with</i>		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				4 <i>վարելահող arable land</i>		5 <i>բազմամյա տնկարկներ perennial seedling</i>			6 <i>խոտհարքներ hayfield</i>			7 <i>արոտավայրեր pasture</i>			8 <i>անօգտագործելի հողեր unusable land</i>			
				9 <i>ընդամենը total</i>	10 <i>որոնցից՝ վարակված են of which infected with</i>		11 <i>ընդամենը total</i>	12 <i>որոնցից՝ վարակված են of which infected with</i>		13 <i>ընդամենը total</i>	14 <i>որոնցից՝ վարակված են of which infected with</i>		15 <i>ընդամենը total</i>	16 <i>որոնցից՝ վարակված են of which infected with</i>				
					17 <i>մորելխներով locusts</i>	18 <i>մկնանման կրծողներով rodents</i>		19 <i>մորելխներով locusts</i>	20 <i>մկնանման կրծողներով rodents</i>		21 <i>մորելխներով locusts</i>	22 <i>մկնանման կրծողներով rodents</i>						
23 ՀՀ ընդամենը Total in RA	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
42 ք. Երևան Yerevan	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61 Արագածոտն Aragatsotn	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
80 Արարատ Ararat	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98
99 Արմավիր Armavir	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112	113	114	115	116	117
118 Գեղարքունիք Gegharkunik	119	120	121	122	123	124	125	126	127	128	129	130	131	132	133	134	135	136
137 Լոռի Lori	138	139	140	141	142	143	144	145	146	147	148	149	150	151	152	153	154	155
156 Կոտայք Kotayk	157	158	159	160	161	162	163	164	165	166	167	168	169	170	171	172	173	174
175 Շիրակ Shirak	176	177	178	179	180	181	182	183	184	185	186	187	188	189	190	191	192	193
194 Սյունիք Syunik	195	196	197	198	199	200	201	202	203	204	205	206	207	208	209	210	211	212
213 Վայոց ձոր Vayots Dzor	214	215	216	217	218	219	220	221	222	223	224	225	226	227	228	229	230	231
232 Տավուշ Tavush	233	234	235	236	237	238	239	240	241	242	243	244	245	246	247	248	249	250

Ծանոթություն՝ Գյուղատնտեսական արտադրանքի արդյունավետությունը մեծապես կախված է բույսերի պաշտպանության միջոցառումներից, որոնց արդյունքների գնահատման ցուցանիշներից են հանդիսանում՝ մորելխների և մկնանման կրծողների զանգվածային բազմացումն ու տարածվածությունը, մկնանման կրծողների բների քանակն ու մորելխների առկայությունն ըստ հողատեսքերի, որոնց վերաբերյալ տվյալները տրամադրում է ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարությունը:

Notice: Efficiency of agricultural product mostly depends on the plant protection measures, which are estimated by the indicators such as mass reproduction and occurrence of locusts and rodents, the number of rodents' holes and the availability of locusts by types of land which provided by Ministry Agriculture of RA.

Աղյուսակ 3.10.

Table 3.10.

Մորեխներով և մկնանման կրծողներով վարակված տարածություններ, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հետազոտված հողատեսքերի, 2011թ.
 Areas infected with locusts and rodents by marzes, Yerevan city and observed types of land, 2011

ha
 hectare

	Ընդամենը տարածք Total area	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		այդ թվում՝ ըստ հողատեսքերի including by types of land														
				վարելահող arable land			բազմամյա տնկարկներ perennial seedling			խոտհարքեր hayfield			արոտավայրեր pasture			անօգտագործելի հողեր unusable land		
				ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with		ընդամենը total	որոնցից՝ վարակված են of which infected with	
					մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents		մորեխներով locusts	մկնանման կրծողներով rodents
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ՀՀ ընդամենը Total in RA	155074	51108	103966	70243	22490	47753	23959	6470	17489	30919	11451	19468	21811	7298	14513	8142	3399	4743
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	15600	3218	12382	7332	1480	5852	2368	480	1888	2199	733	1466	3227	470	2757	474	55	419
Արարատ Ararat	23092	8893	14199	12551	5534	7017	6477	1481	4996	2881	1587	1294	995	291	704	188	-	188
Արմավիր Armavir	23248	6839	16409	11737	3519	8218	7025	1676	5349	2129	685	1444	730	390	340	1627	569	1058
Գեղարքունիք Gegharkunik	8224	2415	5809	2583	1370	1213	-	-	-	3119	860	2259	2244	145	2099	278	40	238
Լոռի Lori	10212	1410	8802	3457	270	3187	215	-	215	5843	765	5078	370	345	25	327	30	297
Կոտայք Kotayk	20665	7695	12970	10775	3060	7715	4040	1500	2540	5090	2765	2325	760	370	390	-	-	-
Շիրակ Shirak	17822	6146	11676	11365	3432	7933	5	-	5	735	380	355	5181	1909	3272	536	425	111
Սյունիք Syunik	15356	7363	7993	4740	1628	3112	-	-	-	3977	2165	1812	3889	1989	1900	2750	1581	1169
Վայոց ձոր Vayots Dzor	9310	3809	5501	2106	1120	986	1612	577	1035	1985	595	1390	2385	1048	1337	1222	469	753
Տավուշ Tavush	11545	3320	8225	3597	1077	2520	2217	756	1461	2961	916	2045	2030	341	1689	740	230	510

Աղյուսակ 3.11.
Table 3.11.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2010թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2010

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ՀՀ ընդամենը Total in RA	111626	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	10956	653	120	-	-	129	23	100	17	-	-
Արարատ Ararat	8754	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	10103	130	17	115	14	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	13441	-	-	-	-	219	24	117	15	-	-
Լոռի Lori	14375	-	-	-	-	262	27	-	-	-	-
Վոտայք Kotayk	10852	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	13996	-	-	-	-	1792	195	-	-	-	-
Սյունիք Syunik	12322	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	7809	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Տավուշ Tavush	9018	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.12.
Table 3.12.

Մկնանման կրծողների բների քանակը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2011թ.

Number of rodents' holes as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2011

	Մկնանման կրծողներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with rodents, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մկնանման կրծողների գործող բների քանակը 1 հեկտարում, հատ Rodents functioning holes per hectare by types of land, unit									
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land	
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating
ՀՀ ընդամենը Total in RA	103966	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	12382	193	-	316	-	295	35	774	70	92	-
Արարատ Ararat	14199	148	-	160	-	155	-	108	-	131	-
Արմավիր Armavir	16409	207	-	212	-	46	-	-	-	511	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	5809	210	-	-	-	885	75	733	57	166	-
Լոռի Lori	8802	130	-	126	-	195	37	-	-	89	-
Կոտայք Kotayk	12970	202	-	152	-	123	-	71	-	-	-
Շիրակ Shirak	11676	99	-	-	-	69	-	100	-	-	-
Սյունիք Syunik	7993	274	-	-	-	485	73	585	64	447	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	5501	65	-	67	-	78	-	59	-	72	-
Տավուշ Tavush	8225	83	-	85	-	83	-	83	-	55	-

Աղյուսակ 3.13.
Table 3.13.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո, ըստ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2010թ.¹

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2010¹

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հատ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %	
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land			
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating		
ՀՀ ընդամենը Total in RA	38102	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	7103	4	-	-	-	4	-	3	-	3	-	-	-
Արարատ Ararat	1205	4	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Արմավիր Armavir	2945	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	6281	10	1	-	-	11	1	10	1	-	-	-	91
Լոռի Lori	2510	1	-	-	-	2	-	3	-	1	-	-	-
Վոսայք Kotayk	4649	3	-	3	-	4	-	4	-	5	-	-	-
Շիրակ Shirak	6358	11	1	-	-	10	1	3	-	2	-	-	92
Սյունիք Syunik	2630	4	-	-	-	6	-	5	-	5	-	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1631	2	-	1	-	3	-	2	-	1	-	-	-
Տավուշ Tavush	2790	1	-	1	-	2	-	2	-	-	-	-	-

¹ 1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (խոտակլան) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to 7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

Աղյուսակ 3.14.
Table 3.14.

Մորեխների առկայությունը դրանց դեմ պայքարի միջոցառումների իրականացումից առաջ և հետո
քառ մարզերի, Երևան քաղաքի և հողատեսքերի, 2011թ.¹

Availability of locusts as a result of conducting the combating measures by marzes, Yerevan city and types of land, 2011¹

	Մորեխներով վարակված տարածքը, ընդամենը, հա Areas infected with locusts, total, hectare	Ըստ հողատեսքերի մորեխների առկայությունը 1 քառ.մետր, հաստ Availability of locusts per square meter by types of land, unit										Միջոցառումների միջին արդյունավետությունը, % Average effectiveness, %
		վարելահող arable land		բազմամյա տնկարկներ perennial seedling		խոտհարքներ hayfield		արոտավայրեր pasture		անօգտագործելի հողեր unusable land		
		պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	պայքարից առաջ before combating	պայքարից հետո after combating	
ՀՀ ընդամենը Total in RA	51108	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
ք. Երևան Yerevan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Արագածոտն Aragatsotn	3218	1-4	-	1-4	-	2-4	-	1-4	-	1-4	-	-
Արարատ Ararat	8893	17-22	2-3	1-6	-	1-5	-	-	-	-	-	86-88
Արմավիր Armavir	6839	1-5	-	1-4	-	5	-	1-4	-	1-5	-	-
Գեղարքունիք Gegharkunik	2415	15-25	-	-	-	17-27	-	2-4	-	3	-	-
Լոռի Lori	1410	1-4	-	-	-	1-4	-	1-5	-	1-3	-	-
Կոտայք Kotayk	7695	1-5	-	1-5	-	1-5	-	4	-	-	-	-
Շիրակ Shirak	6146	1-4	-	-	-	9	-	1-8	-	2-8	-	-
Սյունիք Syunik	7363	1	-	2	-	2	-	2-3	-	1-4	-	-
Վայոց ձոր Vayots Dzor	3809	2-8	-	2	-	2-7	-	1-6	-	1-3	-	-
Տավուշ Tavush	3320	4-11	-	2	-	2	-	2	-	-	-	-

¹ 1 քառակուսի մետրի վրա մինչև 7 վնասակար (խոտայական) մորեխների առկայության դեպքում պայքարի միջոցառումների իրականացում չի նախատեսվում:
It's not foreseen to conduct combating measures in presence of up to 7 harmful (Italian) locusts per 1 square meter.

**Ագրոօդերևութաբանական տեղեկատվություն
(2012թ. հուլիս - սեպտեմբեր)**

Հուլիսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմային մոտ՝ մի փոքր դրական և բացասական շեղումներով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը դիտվել է հուլիսի 18-19-ն ընկած ժամանակահատվածում. Արարատյան դաշտում և Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +32...+37, Տավուշում՝ +30-+35, Սյունիքի նախալեռներում, Լոռում, Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի լեռներում և Վայոց ձորի լեռներում՝ +23...+28 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է հուլիսի 1-2-ն ընկած ժամանակահատվածում. Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի լեռներում և Վայոց ձորի լեռներում գրանցվել է +6...+11, Սյունիքի նախալեռներում և Լոռում՝ +8...+13, Տավուշում՝ +10...+15, Արարատյան դաշտում և Սյունիքի հովիտներում՝ +12...+17 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից բարձր, Գեղարքունիքում այն կազմել է նորմայի 168-281%-ը, Արագածոտնում՝ 168-273%, Արարատյան դաշտում՝ 160-373%, Սյունիքում՝ 153-254%, Շիրակում և Կոտայքում՝ 116-276%, Լոռում՝ 102-186%:

Հուլիսին եղանակային պայմանները հիմնականում նպաստավոր են եղել գյուղատնտեսության համար, ժամանակ առ ժամանակ դիտված տեղումները բարձրացրել են հողի խոնավությունը:

Օգոստոսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր՝ 2-3 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է օգոստոսի 16-ին. Արարատյան դաշտում և Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +35...+39, Տավուշում՝ +31...+36, Սյունիքի նախալեռներում, Լոռում, Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի լեռներում և Վայոց ձորի լեռներում՝ +26...+31 աստիճան: Նվազագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է օգոստոսի 22-ին. Լոռում գրանցվել է +3...+8, Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի լեռներում և Վայոց ձորի լեռներում գրանցվել է +6...+11, Սյունիքի նախալեռներում և Տավուշում՝ +9...+14, Արարատյան դաշտում՝ +13...+18, Սյունիքի հովիտներում՝ +15...+20 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից ցածր, Արագածոտնում այն կազմել է նորմայի 0-44%-ը, Արարատյան դաշտում՝ 0-50%, Գեղարքունիքում՝ 0-56%, Սյունիքում՝ 0-65%, Կոտայքում՝ 5-12%, Լոռում՝ 40-62%, Տավուշում՝ 52-57%, Շիրակում՝ 84-97%:

Օգոստոսին եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել գյուղատնտեսական աշխատանքների իրականացման և բերքահավաքի համար: Ամսվա ընթացքում շարունակվել են գյուղատնտեսական աշխատանքները մշակաբույսերի նորմալ աճի և զարգացման համար:

Սեպտեմբերին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում եղել է նորմայից բարձր՝ 1-1.5, Վայոց ձորում և Սյունիքում՝ 0.5 աստիճանով: Ամսվա առավելագույն ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է սեպտեմբերի 7-ին. Արարատյան դաշտում և Սյունիքի հովիտներում գրանցվել է +28...+33 աստիճան, Տավուշում՝ +24...+29, Սյունիքի նախալեռներում, Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի լեռներում և Վայոց ձորի լեռներում՝ +23...+28, Լոռում՝ +21...+26 աստիճան: Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանը հանրապետության շրջանների մեծ մասում դիտվել է սեպտեմբերի 29-ին. Շիրակում, Կոտայքում, Գեղարքունիքում, Արագածոտնի և Վայոց ձորի լեռներում գրանցվել է +1...+6, Լոռում՝ +5-+10, Սյունիքում՝ +7...+11, Տավուշում՝ +7...+12, Արարատյան դաշտում՝ +10-+14 աստիճան:

Ամսական տեղումների քանակը հանրապետության շրջանների մեծ մասում եղել է նորմայից ցածր, իսկ Տավուշում, Արագածոտնում և Լոռում՝ նորմայից բարձր. Արարատյան դաշտում այն կազմել է նորմայի 20-80%-ը, Սյունիքում՝ 55-121%, Շիրակում՝ 64-95%, Կոտայքում՝ 73-88%, Գեղարքունիքում՝ 85-161%, Լոռում՝ 104-112%, Արագածոտնում՝ 120-190%, Տավուշում՝ 202-274%:

Սեպտեմբերին եղանակային պայմանները նպաստավոր են եղել բերքահավաքի համար: Ամսվա ընթացքում շարունակվել են գյուղատնտեսական աշխատանքները, բերքահավաքը և վեգետացիոն ոռոգումները:

**Agro – meteorological information
(July – September 2012)**

The average monthly air temperature in July was nearly within the norm with small negative and positive deviation in the most regions of the Republic. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 18-19 of July: in Ararat valley and Syunik valleys it was +32...+37, in Tavush +30...+35, in sub-mountain regions of Syunik, Lori, Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and mountain regions of Vayots Dzor +23...+28 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 1-2 of July: in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn, mountain regions of Vayots Dzor it was +6...+11, in sub-mountain regions of Syunik and Lori +8...+13, in Tavush +10...+15, in Ararat valley and Syunik valleys +12...+17 degrees.

The amount of monthly precipitation was over the norm in the most regions of the Republic and made up 168-281% of norm in Gegharkunik, 168-273% - in Aragatsotn, 160-373% - in Ararat valley, 153-254% - in Syunik, 116-276% - in Shirak and Kotayk, 102-186% - in Lori.

In July the weather conditions were favourable for agriculture, precipitation observed from time to time increased the humidity of land.

In the Republic the average monthly air temperature in August was over the norm by 2-3 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 16 of August: in Ararat valley and Syunik valleys it was +35...+39, in Tavush +31...+36, in sub-mountain regions of Syunik, Lori, Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and mountain regions of Vayots Dzor +26...+31 degrees. The minimal temperature in the most regions of the Republic was observed on 22 of August: in Lori it was +3...+8, in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and mountain regions of Vayots Dzor +6...+11, in sub-mountain regions of Syunik and Tavush +9...+14, in Ararat valley +13...+18, in Syunik valleys +15...+20 degrees.

The amount of monthly precipitation was below the norm in the most regions of the Republic and made up 0-44% of norm in Aragatsotn, 0-50% - in Ararat valley, 0-56% - in Gegharkunik, 0-65% - in Syunik, 5-12% - in Kotayk, 40-62% - in Lori, 52-57% - in Tavush, 84-97% - in Shirak.

In August the weather conditions were favourable for implementation of agricultural works and harvesting. During the month the agricultural works were continued for growing and development of agricultural crops.

In the Republic the average monthly air temperature in September was over the norm by 1-1.5, in Vayots Dzor and Syunik 0.5 degrees. The maximal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 7 of September: in Ararat valley and Syunik valleys it was +28...+33, in Tavush +24...+29, in sub-mountain regions of Syunik, Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and mountain regions of Vayots Dzor +23...+28, in Lori +21...+26 degrees. The minimal temperature of the month in the most regions of the Republic was observed on 29 of September: in Shirak, Kotayk, Gegharkunik, mountain regions of Aragatsotn and mountain regions of Vayots Dzor it was +1...+6, in Lori +5...+10, in Syunik +7...+11, in Tavush +7...+12, in Ararat valley +10...+14 degrees.

The amount of monthly precipitation was below the norm in the most regions of the Republic but in Tavush, Aragatsotn and Lori it was over the norm and made up 20-80% of norm in Ararat valley, 55-21% in Syunik, 64-95% in Shirak, 73-88% in Kotayk, 85-161% in Gegharkunik, 104-112% in Lori, 120-190% in Aragatsotn, 202-2740% in Tavush.

In September the weather conditions were favourable for harvesting. The agricultural works, harvesting and vegetation irrigations were continued during the month.

Աղյուսակ 3.15.
Table 3.15.

Խոշոր եղջերավոր անասունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of cattle as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	584779	570633	571357	599243
<i>այդ թվում՝</i> <i>of which</i>				
ք. Երևան Yerevan	2486	2259	1691	2523
Արագածոտն Aragatsotn	70449	70157	70781	75702
Արարատ Ararat	40722	41171	41204	41434
Արմավիր Armavir	43919	41538	42103	47730
Գեղարքունիք Gegharkunik	104556	101910	95880	98486
Լոռի Lori	73292	69040	69665	74267
Կոտայք Kotayk	52365	48305	52055	54247
Շիրակ Shirak	93636	95934	96717	99683
Սյունիք Syunik	53513	50659	51201	52508
Վայոց ձոր Vayots Dzor	16480	15909	16305	18527
Տավուշ Tavush	33361	33751	33755	34136

Աղյուսակ 3.16.
Table 3.16.

Կովերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի *
Number of cows as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2009	2010	2011	2012
ՀՀ ընդամենը Total in RA	283048	273854	272572	283349
<i>այդ թվում՝ of which</i>				
ք. Երևան Yerevan	1106	1323	1124	1146
Արագածոտն Aragatsotn	34975	33773	34074	36920
Արարատ Ararat	17369	16940	15676	16482
Արմավիր Armavir	17548	16498	16518	18212
Գեղարքունիք Gegharkunik	53428	50617	51871	52035
Լոռի Lori	37058	35138	33648	36143
Կոտայք Kotayk	25928	24164	24614	26004
Շիրակ Shirak	45247	46100	45540	45916
Սյունիք Syunik	26543	25265	25313	25727
Վայոց ձոր Vayots Dzor	7993	7716	7863	8326
Տավուշ Tavush	15853	16320	16331	16438

Աղյուսակ 3.17.
Table 3.17.

Խոզերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of pigs as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
Head

	2009		2010		2011		2012	
	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows	Խոզեր, ընդամենը Pigs, total	որից՝ մայր խոզեր of which sows
ՀՀ ընդամենը Total in RA	84801	19946	112608	23589	114777	20677	108088	23062
<i>այդ թվում՝ of which</i>								
ք. Երևան Yerevan	2574	342	5621	567	7298	443	5361	413
Արագածոտն Aragatsotn	6591	1877	9557	2348	10519	2203	9513	4414
Արարատ Ararat	13535	2627	15279	3142	12473	2747	12032	2784
Արմավիր Armavir	12731	3152	15913	3375	15562	3447	12402	3014
Գեղարքունիք Gegharkunik	6778	2138	8416	2359	8541	1863	7973	1682
Լոռի Lori	6001	1749	9525	2445	8509	1635	7446	1919
Կոտայք Kotayk	12380	2461	12707	2120	15109	2208	14588	2060
Շիրակ Shirak	10343	2498	14528	3058	13517	2814	15272	2806
Սյունիք Syunik	4080	1086	6321	1476	7613	1478	7751	1444
Վայոց ձոր Vayots Dzor	1162	224	1393	297	1940	352	1404	342
Տավուշ Tavush	8626	1792	13348	2402	13696	1487	14346	2184

Աղյուսակ 3.18.
Table 3.18.

Ոչխարների և այծերի գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of sheep and goats as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2009					2010					2011					2012				
	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total				Ոչխարներ և այծեր, ընդամենը Sheep and goats, total	այդ թվում՝ including			
		ոչխար- ներ sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ներ sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ներ sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats		ոչխար- ներ sheep	որից՝ մաքի- ների of which ewes	այծեր goats	որից՝ մայր այծեր of which nanny goats
ՀՀ ընդամենը Total in RA	559218	526638	387979	32580	25491	511029	481342	345106	29687	22567	532515	503624	341691	28891	21971	590214	561634	389928	28580	22364
այդ թվում՝ of which																				
ք. Երևան Yerevan	2514	2498	939	16	16	1510	1497	455	13	10	2164	2159	1017	5	5	1865	1865	-	-	898
Արագածոտն Aragatsotn	78874	75495	59793	3379	2779	71387	68015	55648	3372	2732	73516	70043	52073	3473	2631	82158	78956	59965	3202	2279
Արարատ Ararat	69558	66312	45724	3246	2362	65874	62503	43908	3371	2663	66129	62911	47815	3218	2467	70483	67549	50568	2934	2160
Արմավիր Armavir	59812	59160	47394	652	502	58858	58381	42916	477	299	61341	60892	45050	449	300	71033	70406	51242	627	454
Գեղարքունիք Gegharkunik	100117	96330	69834	3787	2599	85242	81692	58644	3550	2635	90822	87456	57799	3366	2398	91680	88731	60826	2949	2214
Լոռի Lori	34853	32539	22430	2314	1931	28515	26524	19340	1991	1349	28747	26943	4504	1804	1404	28746	26740	18199	2006	1551
Կոտայք Kotayk	39523	35452	28630	4071	3262	35192	31530	24098	3662	2894	35788	32414	23063	3374	2837	40979	37730	27816	3249	2545
Շիրակ Shirak	71593	69094	52908	2499	2035	68366	65723	43547	2643	1805	69141	66489	48119	2652	1895	82310	79315	50912	2995	1927
Սյունիք Syunik	68236	64044	41712	4192	3097	64964	62112	39651	2852	2103	73186	70309	45810	2877	1963	86284	82848	51792	3436	2409
Վայոց ձոր Vayots Dzor	18016	11680	8946	6336	5332	16966	10921	8374	6045	4832	17107	11072	9195	6035	5134	19530	14013	9826	5517	4772
Տավուշ Tavush	16122	14034	9669	2088	1576	14155	12444	8525	1711	1245	14574	12936	7246	1638	937	15146	13481	8782	1665	1155

Աղյուսակ 3.19.
Table 3.19.

Թռչունների գլխաքանակը հունվարի 1-ի դրությամբ, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի*
Number of poultry as of January 1, by marzes and Yerevan city*

գլուխ
head

	2009		2010		2011		2012	
	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens	Թռչուններ ¹ , ընդամենը Poultry ¹ , total	որից՝ ավան հավեր of which hens
ՀՀ ընդամենը Total in RA	4188183	2429174	4134638	2649733	3462529	2305410	4023482	2509157
<i>այդ թվում՝ of which</i>								
ք. Երևան Yerevan	230433	160219	187149	152822	212222	156975	189661	130873
Արագածոտն Aragatsotn	207210	116497	362180	229219	292153	203735	288113	200674
Արարատ Ararat	313603	196875	306121	250176	257782	190733	289612	215294
Արմավիր Armavir	720892	169583	871273	496281	816360	453233	1113671	597092
Գեղարքունիք Gegharkunik	353312	247389	356387	258046	219858	165310	256565	195386
Լոռի Lori	189397	104596	195024	125987	197828	140782	182088	142436
Կոտայք Kotayk	1433954	988895	1028429	687918	894633	588397	1071316	595195
Շիրակ Shirak	227259	146856	257158	130503	217226	155232	213152	151640
Սյունիք Syunik	157920	84969	218772	97282	110823	84527	142690	87472
Վայոց ձոր Vayots Dzor	112740	101050	108899	92899	52059	45066	82434	59333
Տավուշ Tavush	241463	112245	243246	128600	191585	121420	194180	133762

¹ Ցուցանիշը ներառում է հավերի, արյուրների, հնդկահավերի, բաղերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների վերաբերյալ տվյալները:
The indicator includes the data on hens, cocks, turkeys, ducks, geese and other poultry.

Աղյուսակ 3.20.
Table 3.20.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2010թ.¹
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2010¹

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1487	19	235	101	120	358	38	254	97	236	29	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1557	-	610	422	146	72	x	110	83	3	111	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.20.-ի շարունակություն
Table 3.20. continuation

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	<i>այդ թվում՝</i> ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի <i>of which</i> by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Չիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.21.
Table 3.21.

Անասունների գլխաքանակն ըստ վարակիչ հիվանդությունների, ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի, 2011թ. ¹
Livestock by infectious diseases in marzes and Yerevan city, 2011¹

գլուխ
head

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharkunik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոշոր եղջերավոր անասուններ Cattle												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	1300	57	375	131	195	100	21	155	154	109	3	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
խշխշան պալար carbuncle emphysematous	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ոչխարներ և այծեր Sheep and goats												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	881	-	421	126	125	52	30	52	20	23	32	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարբաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹ Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների:
According to the Ministry of Agriculture data.

Աղյուսակ 3.21.-ի շարունակություն
Table 3.21. continuation

	ՀՀ, ընդամենը RA, total	այդ թվում՝ ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի of which by marzes and Yerevan city										
		ք. Երևան Yerevan	Արագածոտն Aragatsotn	Արարատ Ararat	Արմավիր Armavir	Գեղարքունիք Gegharku nik	Լոռի Lori	Կոտայք Kotayk	Շիրակ Shirak	Սյունիք Syunik	Վայոց ձոր Vayots Dzor	Տավուշ Tavush
Խոզեր Pigs												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ժանտախտ plague	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Չիեր Horses												
սիբիրախտ anthrax	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
բրուցելյոզ brucellosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
տուբերկուլյոզ tuberculosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ա, Օ և Ասիա դարաղ A, O and Asia murrain	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Աղյուսակ 3.22.
Table 3.22.

Կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրություն,
ըստ մարզերի և Երևան քաղաքի
Livestock production by marzes and Yerevan city

	Իրացվել է անասուն և թռչուն սպանողի համար (կենդանի քաշով, հազ. տոննա ¹) Livestock and poultry were sold for slaughter (live weight thousand tons ¹)							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012		
						I եռ./գրտր	II եռ./գրտր	III եռ./գրտր
ՀՀ ընդամենը Total in RA	122.2	125.9	126.2	124.3	127.9	13.8	19.6	24.2
ք. Երևան Yerevan	1.0	0.7	0.5	0.5	0.6	0.1	0.3	0.3
Արագածոտն Aragatsotn	13.3	13.7	14.0	14.4	14.7	1.5	2.0	2.4
Արարատ Ararat	10.8	11.1	8.5	8.0	8.3	0.8	1.3	1.7
Արմավիր Armavir	11.7	11.9	9.7	10.0	10.3	1.6	2.1	2.5
Գեղարքունիք Gegharkunik	19.1	19.7	21.7	21.5	21.8	2.2	3.2	3.5
Լոռի Lori	12.6	12.5	14.8	14.6	15.0	1.4	2.3	2.6
Կոտայք Kotayk	14.0	15.6	13.1	12.1	12.6	1.6	1.9	2.8
Շիրակ Shirak	16.8	17.2	19.4	19.8	20.0	1.8	2.9	3.5
Սյունիք Syunik	9.4	9.7	11.6	11.1	11.8	1.4	1.9	2.1
Վայոց ձոր Vayots Dzor	4.3	4.4	5.3	4.7	4.8	0.5	0.6	1.1
Տավուշ Tavush	9.2	9.4	7.6	7.6	8.0	0.9	1.1	1.7
	Վաթ (հազ.տոննա) Milk (thousand tons)							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012		
						I եռ./գրտր	II եռ./գրտր	III եռ./գրտր
ՀՀ ընդամենը Total in RA	641.2	661.9	615.7	600.9	601.5	140.9	229.9 ^o	168.6
ք. Երևան Yerevan	3.5	3.6	2.1	2.3	2.0	0.4	0.7	0.8
Արագածոտն Aragatsotn	74.0	76.4	77.1	74.1	74.8	17.6	28.5	20.8
Արարատ Ararat	48.0	49.5	41.0	38.1	36.5	8.5	14.1	10.5
Արմավիր Armavir	41.5	42.8	39.8	36.1	36.1	8.5	13.9 ^o	10.3
Գեղարքունիք Gegharkunik	114.0	117.5	116.4	112.4	114.5	26.3	43.8	31.3
Լոռի Lori	75.4	77.8	77.8	77.1	76.2	17.6	28.9	21.2

¹ Ներառյալ ներքին սպառումը:
Including the internal consumption.

Աղյուսակ 3.22.-ի շարունակություն
Table 3.22. continuation

	2007	2008	2009	2010	2011	2012		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
Կոտայք Kotayk	66.0	68.1	54.6	51.3	51.8	12.4	19.6	14.7
Շիրակ Shirak	95.8	98.9	97.5	99.0	98.8	23.7	37.7	27.3
Սյունիք Syunik	54.4	56.4	59.7	55.8	55.9	12.9	21.3	15.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	24.3	25.0	17.3	19.9	20.0	4.6	7.9	6.0
Տավուշ Tavush	44.3	45.9	32.4	34.8	34.9	8.4	13.5	10.1
	Չու (մլն.հատ) Eggs (million pieces)							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
ՀՀ ընդամենը Total in RA	525.4	576.1	630.1	702.2	633.6	112.7	270.0	158.0
ք. Երևան Yerevan	31.9	34.0	32.0	33.5	27.9	7.9	8.8	10.0
Արագածոտն Aragatsotn	28.8	29.1	47.1	70.4	59.7	10.4	24.3	15.0
Արարատ Ararat	45.2	45.4	56.3	76.7	55.0	5.1	29.2	14.0
Արմավիր Armavir	84.9	84.0	92.4	126.3	135.5	26.2	46.0	33.4
Գեղարքունիք Gegharkunik	46.6	73.1	60.5	68.3	56.6	7.7	29.5	13.8
Լոռի Lori	29.4	30.4	34.4	39.7	47.3	5.4	23.8	12.0
Կոտայք Kotayk	161.0	165.7	181.4	156.4	125.7	31.6	42.3	29.0
Շիրակ Shirak	42.5	42.2	41.9	40.3	39.7	6.1	20.7	9.8
Սյունիք Syunik	16.4	20.9	24.8	28.2	26.9	3.4	14.1	6.6
Վայոց ձոր Vayots Dzor	15.8	13.9	15.0	17.6	17.5	2.7	9.2	4.2
Տավուշ Tavush	22.9	37.4	44.3	44.8	41.8	6.2	22.1	10.2

Աղյուսակ 3.23.
Table 3.23.

Պարենամթերքի ներմուծում
Import of food products

տոննա
tons

	2007	2008	2009	2010	2011	2012		
						I եռ./գրtr	II եռ./գրtr	III եռ./գրtr
Ցորեն Wheat	421184.9	297735.5	374919.8	344660.4	356038.3	88570.1	120547.1	184414.9
Ալյուր Flour	750.8	20407.7	4157.7	782.4	11769.9	166.5	557.4	86.4
Բրինձ Rice	29321.7	16074.3	11071.0	12546.1	10425.0	3056.7	2789.9	1186.2
Մակարոնեղեն Macaroni	3981.6	3499.6	3287.1	3521.5	4129.0	753.1	1251.6	1105.3
Շաքար Sugar	87846.9	102263.0	64822.4	97752.7	91668.4	591.7	50991.5	1938.9
Բուսական յուղ Vegetable oil	22885.2	22643.7	22416.0	23223.9	23762.5	8785.6	5016.8	4776.6
Չու Eggs	111.0	98.5	15.4	259.1	1983.2	10.9	8.0	0.5
Թռչնի միս Poultry	26480.8	38284.7	28144.6	36434.2	38971.0	7323.0	9920.4	9957.1
Տավարի միս Beef	6063.6	15366.9	10822.2	6078.1	10115.5	2119.4	1690.0	1891.8
Խոզի միս Pork	2588.6	7542.5	5130.7	4608.8	5081.6	2148.8	2434.1	1867.8
Կաթ (բոլոր տեսակները) Milk (all types)	5224.4	3494.0	4167.7	3636.1	3507.2 [՝]	610.3	789.2	727.1
Կարագ Butter	1992.6	4581.3	1782.8	3058.5	4540.2	950.1	1829.9	1006.6
Պանիր Cheese	877.3	760.0	569.1	725.8	1019.2	196.4	201.6	217.7
Բանջարեղեն Vegetables	19721.6	17267.9	14651.3	20959.4	28781.5	5305.3	8774.0	3136.2
<i>որից՝ կարտոֆիլ of which potatoes</i>	6046.1	4280.5	857.3	1577.9	9365.0	1009.2	4066.3	23.9
Միրգ (ներառյալ՝ ընկու- զապտուղներ) Fruit (including nuts)	30353.9	27125.9	24641.1	32081.0	33577.7	7119.9	5967.1	2672.4
<i>որից՝ խաղող of which grapes</i>	447.6	456.2	959.6	958.1	857.3	261.4	64.3	76.9
բոստանային մշակաբույսեր melons	460.1	554.0	142.1	449.1	434.1	3.7	324.6	17.5

Աղյուսակ 3.24.
Table 3.24.

Պարենամթերքի արտահանում
Export of food products

տոննա
tons

	2007	2008	2009	2010	2011	2012		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
Կոնյակ Cognac	23993.2	27643.4	16985.1	20563.2	25313.9	6970.4	7168.0	6961.7
Գինի Wine	1316.0	851.0	909.9	1639.3	1285.4	311.9	263.1	483.3
Հանքային ջուր Mineral water	13679.4	14448.6	7561.6	12771.1	13294.5	1925.2	3004.6	4266.0
Միրգ (ներառյալ՝ ընկու- զապտուղներ) Fruit (including nuts)	3515.8	12246.4	17081.0	9046.2	15053.0	731.1	7321.6	11805.1
<i>որից՝ խաղող</i> <i>of which grapes</i>	1706.5	2871.9	3743.8	6262.9	6351.3	702.4	60.0	2858.2
Պանիր Cheese	567.2	473.8	336.9	496.4	439.8	104.6	160.8	442.5
Զու Eggs	135.3	170.9	239.8	154.9	0.0	0.0	0.0	0.0

Աղյուսակ 3.25.
Table 3.25.

Մարդասիրական օգնություն
Humanitarian assistance

տոննա
tons

	2007	2008	2009	2010	2011	2012		
						I եռ./qrtr	II եռ./qrtr	III եռ./qrtr
Կենդանի կենդանիներ և կենդա- նական ծագման արտադրանք Live cattle and products of animal origin	5.3	4.9	5.9	1.6	0.4	0.0	0.0	0.0
Բուսական ծագման արտադրանք Vegetable products	142.3	2090.1	49.2	5048.1	1072.6	73.7	27.5	28.0
Կենդանական և բուսական ծագման յուղեր ու ճարպեր Animal and vegetable oils	3.8	7.4	3.7	1003.7	50.4	35.9	37.3	35.5
Պատրաստի սննդի արտադրանք Production of ready food	145.8	1066.8	140.2	107.8	207.7	64.5	25.8	91.2

Աղյուսակ 3.26.

Table 3.26.

հազ.տոննա
thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2009թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2009

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր ² Feed use ²	Կորուստներ ² Waste ²	Մերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր ³ kcal/day ³
Ցորեն Wheat	194.7	198.1	397.8	790.6	435.7*	56.4	8.7*	23.0	0.8	4.5	261.5	790.6	33.3	143.6 ^o	393.3 ^o	1113.1 ^o
Տարեկան Rye	0.6	0.5	0.7	1.8	1.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.7	1.8	41.7	0.4	1.0	3.2
Գարի Barley	52.7	145.1	9.1	206.9	24.7	101.8	11.5	15.1	0.3	0.0	53.5	206.9	94.3	8.1	22.3	74.0
Վարսակ Oats	0.6	1.7	0.3	2.6	0.3	1.5	0.0	0.2	0.0	0.0	0.6	2.6	85.0	0.1	0.3	0.9
Եգիպտացորեն Maize	14.7	15.2	48.7	78.6	50.3	12.0	5.1	0.1	0.0	0.0	11.1	78.6	23.8	16.6	45.4	154.4
Բրինձ Rice	24.7	0.0	11.1	35.8	17.8	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	17.9	35.8	0.0	5.9	16.1	58.3
Այլ հատիկավորներ Other cereals	4.0	8.4	3.4	15.8	10.2	0.5	0.6	1.1	0.0	0.0	3.4	15.8	71.2	3.4	9.2	31.3
Կարտոֆիլ Potatoes	551.5	593.6	1.7	1146.8	142.9	283.8	92.1	128.0	5.9	0.0	494.1	1146.8	100.7	47.1	129.0	96.7
Բանջարեղեն Vegetables	414.7	1035.9	19.8	1470.4	972.7	18.5	31.6	0.8	7.8	0.0	439.0	1470.4	98.9	320.5	878.0	270.4
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	91.1	332.2	31.9	455.2	331.0*	0.0	31.4*	0.0	17.6	0.0	75.2	455.2	95.9	109.1*	298.8*	216.8*
Հատիկաբույսեր Leguminous crops	3.5	5.8	4.1	13.4	9.4*	0.0	0.5*	0.2	0.0	0.0	3.3	13.4	58.6	3.1*	8.5*	26.9*
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.9	1.0	22.9	25.8	23.5	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	1.9	25.8	4.2	7.7	21.2	187.5
Շաքար Sugar	35.8	0.9	69.4	106.1	101.6	0.0	1.6	0.0	1.0	0.0	1.9	106.1	1.3	33.5	91.7	146.9*
Չու Eggs	0.4	34.7	0.2	35.3	32.2	0.0	0.9	1.6	0.2	0.0	0.4	35.3	100.0	10.6	29.1	15.4
Կաթ Milk	112.4	615.7	66.4	794.5	579.1*	61.6	5.1*	0.0	3.3	0.0	145.4	794.5	90.7	190.8*	522.7*	209.1*

¹ Առանց <<ՀՀ մարային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաբանակների հաշվառման:

The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

² Մույն հաշվեկշիռներում <<կորուստ>> և <<անասնակեր>> ցուցանիշների հաշվարկման հիմքում դրված է <<առկա առաջարկ>> ցուցանիշը (արտադրություն + ներմուծում + պահուստների փոփոխություն)՝ նախկինում կիրառվող <<ամբողջական առաջարկ>> ցուցանիշի (արտադրություն + ներմուծում + պահուստներ տարվա սկզբում) փոխարեն:

In the given balances, the calculation of "waste" and "feed" indicators based on "available supply" indicator (production + import + change in stocks) instead of previously used "total supply" indicator (production + import + beginning stocks)

³ Մույն հաշվեկշիռներում <<կկալ/օր>> ցուցանիշի փոփոխությունները պայմանավորված են յուրաքանչյուր ապրանքախմբում ներառված ապրանքատեսակներից (օրինակ՝ <<ցորեն>> ապրանքախմբում ներառված ցորեն, ալյուր, մակարոնեղեն, թխվածքաբլիթներ, հաց և օղի) յուրաքանչյուրի կկալ-ի կիրառմամբ: Նախկինում թվարկված ապրանքատեսակները համապատասխան վերածման գործակիցների միջոցով վերահաշվարկվել են, օրինակ, ցորենի և կիրառվել միայն ցորենի՝ որպես առաջնային ապրանքատեսակի կկալ-ը:

In the given balances, the change of "kcal/day" indicators stipulated by the use of kcal of each commodity included in the commodity group (for example: the commodity group "wheat" includes wheat, flour, macaroni, pastry, bread and vodka). In the past, the commodities were re-calculated through corresponding conversion coefficients, for example, in the "wheat" only kcal for wheat as primary product was used.

Աղյուսակ 3.26.-ի շարունակություն
Table 3.26. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption			
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day	
Տավարի միս Beef	0.3	49.6	13.9	63.8	62.2	0.0	0.8	0.0	0.4	0.0	0.4	63.8	78.6	20.5	56.1	101.1	
Խոզի միս Pork	0.1	7.2	13.1	20.4	20.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	20.4	35.6	6.6	18.1	38.1	
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	8.9	0.0	8.9	8.6	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.1	8.9	100.0	2.8	7.8	12.4	
Թռչնի միս Poultry	0.2	5.0	30.0	35.2	34.8	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	35.2	14.3	11.4	31.4	33.6	
Զուկ Fish	1.3	5.9	4.1	11.3	8.2	0.0	1.1	0.0	0.7	0.0	1.3	11.3	63.4	2.7	7.4	0.8	
Խաղող Grapes	11.0	208.6	3.8	223.4	12.0	0.0	9.4 ^o	0.0	3.7	185.6 ^o	12.7	223.4	100.0	4.0	10.8	7.4 ^o	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																	2798.3^o

Աղյուսակ 3.27.
Table 3.27.
հազ.տոննա
thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2010թ.
National food balance of the Republic of Armenia, 2010

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	261.5	183.5	365.5	810.5	430.5 ^o	61.1	8.0 ^o	21.9	1.1	4.4	283.5	810.5	33.5	138.9 ^o	380.6 ^o	1076.5 ^o
Տարեկան Rye	0.7	0.3	0.2	1.2	0.7	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.5	1.2	60.0	0.2	0.6	2.0
Գարի Barley	53.5	118.6	37.3	209.4	48.4	86.4	12.0	13.5	0.4	0.0	48.7	209.4	76.3	15.6	42.8	142.0
Վարսակ Oats	0.6	2.6	0.3	3.5	0.0	2.3	0.0	0.2	0.0	0.0	1.0	3.5	89.7	0.0	0.0	0.0
Եգիպտացորեն Maize	11.1	12.8	48.6	72.5	48.1	9.4	4.7	0.1	0.0	0.0	10.2	72.5	20.8	15.5	42.5	144.6

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաբանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.27.-ի շարունակություն

Table 3.27. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Մենդի օգտագործում Food consumption	Մնասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Բնօրինակության % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Բրինձ Rice	17.9	0.0	12.6	30.5	18.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	12.2	30.5	0.0	5.9	16.1	58.4
Այլ հատիկավորներ Other cereals	3.4	4.2	2.5	10.1	6.6	0.3	0.4	0.9	0.0	0.0	1.9	10.1	62.7	2.1	5.8	19.8
Կարտոֆիլ Potatoes	494.1	482.0	3.2	979.3	144.3	249.4	79.0	113.4	4.4	0.0	388.8	979.3	100.2	46.5	127.5	95.7
Բանջարեղեն Vegetables	439.0	840.1	22.6	1301.7	881.5	15.8	27.2	0.8	7.9	0.0	368.5	1301.7	98.3	284.4	779.2	239.2
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	75.2	128.5	40.6	244.3	179.7*	0.0	15.4*	0.0	8.0	0.0	41.2	244.3	79.8	58.0*	158.9*	138.4*
Հատիկադրոշմային մշակաբույսեր Leguminous crops	3.3	4.5	6.3	14.1	10.5*	0.0	0.5*	0.2	0.0	0.0	2.9	14.1	41.7	3.4*	9.3*	29.5*
Բուսական յուղ Vegetable oil	1.9	1.0	23.6	26.5	24.1	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	2.0	26.5	4.1	7.8	21.3	188.3
Շաքար Sugar	1.9	32.5	103.0	137.4	99.1*	0.0	2.1*	0.0	3.2	0.0	33.0	137.4	24.6	32.0	87.6*	135.4*
Չու Eggs	0.4	38.6	0.5	39.5	36.1	0.0	1.0	1.8	0.2	0.0	0.4	39.5	99.2	11.6	31.9	16.9
Կաթ Milk	145.4	600.9	94.3	840.6	692.1*	60.1	6.6*	0.0	4.5	0.0	77.3	840.6	87.0	223.3	611.8*	244.7
Տավարի միս Beef	0.4	48.0	8.7	57.1	55.7	0.0	0.8	0.0	0.3	0.0	0.3	57.1	85.1	18.0	49.2	88.6
Խոզի միս Pork	0.1	7.9	11.4	19.4	19.0	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	19.4	41.1	6.1	16.8	35.3
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.1	8.2	0.0	8.3	8.2	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	8.3	100.0	2.6	7.2	11.6
Թռչնի միս Poultry	0.2	5.4	38.3	43.9	43.6	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.2	43.9	12.4	14.1	38.5	42.4
Չուկ Fish	1.3	5.6	2.8	9.7	6.1	0.0	1.0	0.0	1.4	0.0	1.2	9.7	80.0	2.0	5.4	0.6
Խաղող Grapes	12.7	222.9	3.8	239.4	17.7	0.0	10.4*	0.0	6.3	199.0*	6.0	239.4	101.1	5.7	15.6	10.7*
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL														2720.6		

69

¹ Առանց «ՀՀ մարտային օրենսգրքով» թույլատրելի չափաբանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.

Table 3.28.

հազ.տոննա

thousand tons

Հայաստանի Հանրապետության ազգային պարենային հաշվեկշիռ, 2011թ.

National food balance of the Republic of Armenia, 2011

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական առաջարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Մերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption		
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day
Ցորեն Wheat	283.5	224.1	392.0	899.6	443.5 ^o	64.5	8.8 ^o	19.5	2.7	5.0	355.6	899.6	36.5	143.1 ^o	392.0 ^o	1114.4 ^o
Տարեկան Rye	0.5	1.3	0.2	2.0	1.3	0.0	0.0	0.1	0.0	0.0	0.6	2.0	86.7	0.4	1.1	3.7
Գարի Barley	48.7	178.2	23.5	250.4	41.3	124.0	14.7	14.9	0.6	0.0	54.9	250.4	88.6	13.3	36.5	121.2
Վարսակ Oats	1.0	3.3	0.4	4.7	0.4	2.9	0.1	0.3	0.0	0.0	1.0	4.7	89.2	0.1	0.3	1.1
Եգիպտացորեն Maize	10.2	19.1	53.0	82.3	52.2	13.3	5.3	0.1	0.0	0.0	11.4	82.3	26.5	16.8	46.1	156.9
Բրինձ Rice	12.2	0.0	10.4	22.6	16.8	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	5.7	22.6	0.0	5.4	14.9	53.9
Այլ հատիկավորներ Other cereals	1.9	9.5	3.5	14.9	9.8	0.5	0.6	0.9	0.0	0.0	3.1	14.9	73.1	3.2	8.7	29.5
Կարտոֆիլ Potatoes	388.8	557.3	11.0	957.1	136.2	173.3	65.3	114.7	0.9	0.0	466.7	957.1	98.2	44.0	120.4	90.3
Բանջարեղեն Vegetables	368.5	968.0	25.8	1362.3	892.4	18.3	30.6	0.9	8.5	0.0	411.6	1362.3	98.2	287.9	788.8	242.4
Միրգ (բացի խաղողից) Fruit (except grapes)	41.2	239.4	42.5	323.1	226.2 ^o	0.0	20.6 ^o	0.0	16.0	0.0	60.3	323.1	90.0	73.0 ^o	200.0 ^o	157.7 ^o
Հատիկաբնոցեղենային մշակաբույսեր Leguminous crops	2.9	5.2	5.8	13.9	10.0 ^o	0.0	0.5 ^o	0.2	0.0	0.0	3.2	13.9	47.3	3.2	8.8	28.2 ^o
Բուսական յուղ Vegetable oil	2.0	0.7	24.3	27.0	24.6	0.0	0.4	0.0	0.0	0.0	2.0	27.0	2.8	7.9	21.7	192.2
Շաքար Sugar	33.0	72.2	97.0	202.2	96.3 ^o	0.0	3.0 ^o	0.0	4.9	0.0	98.0	202.2	43.9	31.1 ^o	85.1 ^o	136.0 ^o
Զուլ Eggs	0.4	34.9	2.2	37.5	34.5	0.0	0.9	1.7	0.0	0.0	0.4	37.5	94.1	11.1	30.5	16.2
Կաթ Milk	77.3	601.5	128.8	807.6	675.0 ^o	60.2	8.3 ^o	0.0	4.3	0.0	59.8	807.6	82.9	217.8 ^o	596.7 ^o	238.7 ^o

¹ Առանց <<ՀՀ մաքսային օրենսգրքով>> թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:

The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Աղյուսակ 3.28.-ի շարունակություն
Table 3.28. continuation

	Պահուստներ տարվա սկզբում Opening stocks	Արտադրություն Production	Ներմուծում ¹ Import ¹	Ամբողջական արագարկ Total supply	Սննդի օգտագործում Food consumption	Անասնակեր Feed use	Կորուստներ Waste	Սերմացու Seed	Արտահանում ¹ Export ¹	Այլ օգտագործում Other uses	Պահուստներ տարվա վերջում Closing stock	Օգտագործում Total utilization	Ինքնաբավության աստիճան, % Self-sufficiency ratio, %	Սպառումը մեկ շնչի հաշվով Per capita consumption			
														կգ/տարի kg/year	գր/օր gr/day	կկալ/օր kcal/day	
Տավարի միս Beef	0.3	48.2	13.4	61.9	60.8	0.0	0.8	0.0	0.1	0.0	0.2	61.9	78.4	19.6	53.7	96.7	
Խոզի միս Pork	0.1	9.4	12.4	21.9	21.5	0.0	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	21.9	43.3	6.9	19.0	39.9	
Ոչխարի և այծի միս Mutton and goat meat	0.0	8.4	0.0	8.4	8.3	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	8.4	100.0	2.7	7.3	11.7	
Թռչնի միս Poultry	0.2	5.7	41.1	47.0	46.6	0.0	0.1	0.0	0.1	0.0	0.2	47.0	12.2	15.0	41.2	45.3	
Ձուկ Fish	1.2	7.1	3.9	12.2	6.8	0.0	1.2	0.0	2.7	0.0	1.5	12.2	85.5	2.2	6.0	0.8	
Խաղող Grapes	6.0	229.6	3.3	238.9	12.5	0.0	10.2 ^o	0.0	6.4	201.2 ^o	8.6	238.9	101.4	4.0	11.1	7.6 ^o	
ԸՆԴԱՄԵՆԸ TOTAL																	2784.4^o

¹ Առանց «ՀՀ մաքսային օրենսգրքով» թույլատրելի չափաքանակների հաշվառման:
The allowable amount by the "RA Customs Code" is not recorded.

Պարենային հաշվեկշիռների մեթոդաբանություն

Պատմականորեն պարենային հաշվեկշիռների նպատակը եղել և մնում է դիտարկվող պետությունում պարենի մատակարարումների, այն է՝ պարենի առկայության վերաբերյալ համապարփակ տեղեկատվության ներկայացումը: Պարենային հաշվեկշիռներ կազմելու անհրաժեշտությունն ակներև դարձավ Երկրորդ աշխարհամարտից հետո: Դա պայմանավորված էր պարենի արտադրության և մատակարարման ընդհատումներով: Պարենային ապահովության դերը համապատասխանորեն կարևորվում է նաև տնտեսական աճի տեսանկյունից: Պարենային հաշվեկշիռներն անհրաժեշտ են որոշակի ժամանակահատվածում երկրի պարենային ապահովության ամբողջական նկարագրության և պարենի անբավարար մատակարարման հետ կապված ռիսկերի գնահատման համար:

Պարենային հաշվեկշռի հաստատվածները

Ամբողջական առաջարկ

Առաջարկը ներառում է արտադրության, ներմուծման և ժամանակաշրջանի սկզբի համար առկա պաշարների ցուցանիշները: Հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում և վերջում պաշարների վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվության ստացման առումով առկա են որոշակի տեխնիկական բարդություններ, այդ իսկ պատճառով պարենային հաշվեկշռում սովորաբար կիրառվում են այդ ցուցանիշի գնահատման որոշակի մոտեցումներ: Արտադրությունը սույն հատվածի կարևորագույն ցուցանիշն է, որը ներմուծման տվյալների հետ մեկտեղ հանդիսանում է ՀՀ ԱՎԾ պաշտոնական տվյալը:

Պարենամթերքի օգտագործման ուղղություններ

Սույն հատվածը ներառում է հետևյալ հիմնական ցուցանիշները՝ սննդամթերքի օգտագործում, անասնակեր, վերարտադրում (սերմացու, ինկուբացիա և այլն), արտահանում, կորուստներ և օգտագործման այլ ուղղություններ, պաշարներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Վերջնական սպառման (սննդի օգտագործում) ցուցանիշը հանդիսանում է պարենային հաշվեկշռի առանցքային ցուցանիշներից մեկը, որը բնութագրում է տվյալ ապրանքախմբի ներքին սպառման մակարդակը: Վերջինս հաշվեկշիռներում առկա թվով 10 ապրանքախմբերի համար (բանջարեղեն, միրգ (բացի խաղողից), հատիկաբլիթեղենային մշակաբույսեր, բուսական յուղ, ձու, կաթ, տավարի միս, խոզի միս, ոչխարի և այծի միս, թռչնի միս) հաշվարկվում է որպես ամբողջական առաջարկի և պարենամթերքի օգտագործման մյուս բոլոր ուղղությունների տարբերություն՝ հանդես գալով որպես հաշվեկշռող ցուցանիշ: Հաշվեկշռի մնացած 4 ապրանքախմբերի համար (ցորեն, կարտոֆիլ, շաքար և խաղող) այն հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով ՀՀ տնային տնտեսությունների կենսամակարդակի ամբողջացված հետազոտության արդյունքում ստացված 1 շնչի հաշվով միջին ամսական սպառման տվյալները:

Այլ տեսակի սննդամթերքի արտադրությանն ուղղվող որոշակի պարենամթերքի քանակը հաշվեկշռում հանդես է գալիս որպես մուտքային ցուցանիշ:

Սերմացու օգտագործվող ապրանքատեսակի քանակը հաշվարկվում է ցանքատարածությունների և ցանքի միջին ցուցանիշների հիման վրա:

Վորուստներ ցուցանիշը հաշվարկվում է Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպության (FAO) առաջարկած գործակիցներով, որոնք որոշակի երկրի պայմաններից էլնելով կարող են ճշգրտվել:

Սույն հաշվեկշիռներում ներկայացված է նաև ինքնաբավության աստիճանի ցուցանիշը, որը հաշվարկվում է Արտադրություն/(Արտադրություն+Ներմուծում-Արտահանում), արտահայտված տոկոսներով, բանաձևով:

Պարենային հաշվեկշռում ընդգրկվող ապրանքախմբերի կազմը (ցանկը) պայմանավորված է տվյալ երկրում առավել լայն սպառում ունեցող ապրանքատեսակներով: Ըստ այդմ յուրաքանչյուր տարի պարենային հաշվեկշիռ է կազմվում հետևյալ 14 ապրանքախմբերի համար՝ ցորեն, կարտոֆիլ, բանջարեղեն, միրգ (բացի խաղողից), հատիկաբնույթի մշակաբույսեր, բուսական յուղ, շաքար, ձու, կաթ, տավարի, խոզի, ոչխարի և այծի, թռչնի միս, խաղող: Նշված ապրանքախմբերի գծով պարենային հաշվեկշիռների հաշվարկման ժամանակ օգտագործվում են վերամշակված ապրանքներից տվյալ ապրանքի վերածման համապատասխան գործակիցներ, մասնավորապես.

Ցորենը ներառում է ցորենի, ինչպես նաև այլուրի, մակարոնեղենի, էթիլային սպիրտի, թխվածքաբլիթների, հացի և այլ հացամթերքի, օդու տվյալները պայմանականորեն վերածած ցորենի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է էթիլային սպիրտի տվյալը:

Կարտոֆիլը ներառում է կարտոֆիլի, ինչպես նաև կարտոֆիլի օսլայի, սառեցված կարտոֆիլի և չիպսի տվյալները պայմանականորեն վերածած կարտոֆիլի:

Բանջարեղենը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացված և պահածոյացված բանջարեղենի (կաղամբ բոլոր տեսակի, վարունգ, լոլիկ, սեղանի ճակնդեղ, գլուխ տոխ, սխտոր և այլն), տոմատի հյութի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ բանջարեղենի:

Միրգը ներառում է թարմ, ինչպես նաև չորացրած և պահածոյացված մրգի (հնդավորներ, կորիզավորներ, ընկուզապտուղներ, մերձարևադարձային, ցիտրուսներ և այլն), մրգահյութերի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ մրգի:

Ձուն ներառում է կճեպով ձվի, ինչպես նաև ձվի փոշու տվյալները պայմանականորեն վերածած ձվի:

Կաթը ներառում է թարմ կաթի, ինչպես նաև կարագի, կաթի փոշու, մածուկի, թթվասերի, կաթնաշոռի, պանրի, պաղպաղակի և այլ կաթնամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած թարմ կաթի:

Տավարի միսը ներառում է սպանդային քաշով տավարի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով տավարի մսի:

Խոզի միսը ներառում է սպանդային քաշով խոզի մսի, ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով խոզի մսի:

Ոչխարի և այծի միսը ներառում է սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի, ինչպես նաև պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով ոչխարի և այծի մսի:

Թռչնի միսը ներառում է սպանդային քաշով թռչնի մսի (հավերի, աքլորների, հնդկահավերի, բադերի, սագերի և այլ ընտանի թռչունների), ինչպես նաև երշիկեղենի, պահածոյացված մսի և այլ մսամթերքի տվյալները պայմանականորեն վերածած սպանդային քաշով թռչնի մսի:

Խաղողը ներառում է խաղողի, ինչպես նաև չամիչի տվյալները պայմանականորեն վերածած խաղողի: Հաշվեկշռի այլ օգտագործում հատվածում արտացոլված է գինու արտադրությանն ուղղված խաղողի ծավալը:

Ինչ վերաբերում է *հատիկաբնույթի մշակաբույսերի* և *բուսական յուղի* պարենային հաշվեկշիռներին, ապա դրանք ներառում են, համապատասխանաբար՝ լոբու, ոսպի և այլ լոբագիների, ինչպես նաև սոյայի, գետնընկույզի, ձիթապտղի, արմավենու, արևածաղկի և այլ ձեթերի վերաբերյալ տվյալները:

Methodology of food balances

The main goal of the food balance was and still is presentation of comprehensive information on the supply of food or, on the availability of food in the country under observation. The necessity of a food balance became evident after the Second World War. This was preconditioned by interruptions in the production and supply of food. The role of food security is important also from the angle of economic growth. Food balances are necessary for the complete description of the food security in a country for a certain period of time and for the assessment of risks connected with inadequate food supply.

Components of the Food Balance

Total supply

The supply includes indicators on production, import and resources available at the beginning of the period. Some technical difficulties arise in receiving complete information on the resources available at the beginning and at the end of the reporting period, therefore certain approaches are usually applied in the food balance for the assessment of these indicators. Production is the most important indicator of this component, and together with the information on import, is considered as official datum of RA NSS.

Directions of food utilization

This component includes the following main indicators: consumption as food, feed, reproduction (true seeds, incubation etc.), export, wastes and other uses, stocks at the end of the reporting period.

Final consumption (food consumption) is one of the key indicators of food balance, which shows the level of internal use of the given foodstuff. The later is calculated as the difference between the general supply and all directions of food consumption as a balancing indicator for 10 following commodity groups: vegetable, fruit (except of grape), leguminous crops, vegetable oil, egg, milk, sugar, beef, pork, mutton and goat meat, poultry. For remaining 4 commodity groups available in the food balance (wheat, potato, sugar and grape) it is calculated based on per capita average monthly consumption data received by the results of the Household Integrated Living Conditions Survey.

Quantity of food directed to production of other types of food in the balance is an exogenous indicator.

Quantity of a type of goods used as seed is calculated based on the average indicators of sowing area and sowings.

Indicator of losses is calculated through the coefficients recommended by FAO, which may be adjusted according to the conditions of the given country.

These balances also include an indicator of self-sufficiency ratio, which is calculated by the following formula: $\text{Production} / (\text{Production} + \text{Import} - \text{Export})$ presented in percents.

The list of commodity groups included in the food balance is preconditioned by the goods with the highest level of consumption in the given country. According to this, every year the food balance is calculated for the following 14 commodities: wheat, potato, vegetable, fruit (except grape), leguminous crops, vegetable oil, sugar, egg, milk, beef, pork, mutton and goat meat, poultry, grape. For calculation of food balance for some goods the corresponding coefficients for conversion from other goods to the given good are used, particularly:

Wheat includes data on wheat, as well as flour, macaroni, ethyl alcohol, pastry and bread and other bakery goods, vodka conditionally transformed into wheat. Ethyl alcohol data are reflected in the “other uses” part of balance sheet.

Potato includes data on potato, as well as potato starch, frozen potato and chips conditionally transformed into potato.

Vegetables includes data on fresh, as well as dry and canned vegetables (cabbage of all types, cucumber, tomatoes, beet, bulb onion, garlic etc.), tomato juice conditionally transformed into vegetable.

Fruit includes data on fresh, as well as dry and canned fruit (drupaceous, stone-fruit, nuts, subtropical, citrus etc.), fruit juice conditionally transformed into fruit.

Eggs includes data on eggs in shells, as well as egg powder conditionally transformed into eggs.

Milk includes data on fresh milk, as well as butter, milk powder, matsun, sour cream, cottage cheese, cheese, ice-cream and other milk products conditionally transformed into fresh milk.

Beef include data on slaughter weight of meat, as well as sausages, canned meat and other meat products conditionally transformed into meat in slaughter weight.

Pork include data on slaughter weight of meat, as well as sausages, canned meat and other meat products conditionally transformed into pork in slaughter weight.

Mutton and goat meat include data on slaughter weight of meat, as well as canned meat and other meat products conditionally transformed into mutton and goat in slaughter weight.

Poultry include data on slaughter weight of meat, as well as sausages, canned meat and other meat products conditionally transformed into poultry in slaughter weight.

Grape includes data on grapes, as well as raisins conditionally transformed into grapes. Grape volume for wine production is reflected in the “other uses” part of balance sheet.

As regards the food balances for **leguminous crops** and **vegetable oil**, they include data on beans, lentils, other beans and soy, peanut, olives, palm, sunflower seed, other oil, correspondingly.

2012թ. III եռամսյակում նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ կենդանական ծագման գյուղատնտեսական մթերքի արտադրության ծավալներն աճել են (Աղյուսակ 3.22): Այսպես, 2012թ III եռամսյակում ձվի արտադրության ծավալն աճել է 6.3%-ով և կազմել 158.0 մլն. հատ, կաթինը՝ 4.2%-ով և կազմել 168.6 հազ. տոննա, իրացվել է 24.2 հազ. տոննա կենդանի քաշով միս, ինչը 1.7%-ով ավել է 2011թ. համապատասխան ժամանակաշրջանի ցուցանիշից:

Ըստ բեռնամաքսային հայտարարագրերի և քաղաքացիների կողմից կազմակերպված առևտրի տվյալների 2012թ. III եռամսյակում հանրապետություն ներմուծված ապրանքների 18.8%-ը բաժին է ընկել պարենամթերքին (2011թ. III եռամսյակում՝ 16.4%), իսկ արտահանման ծավալներում՝ 23.2% (2011թ. III եռամսյակում՝ 15.9%) (Աղյուսակ 1.1.): Հաշվետու ժամանակաշրջանում պարենամթերքի արտաքին առևտրաշրջանառության ծավալն ընթացիկ գներով նախորդ տարվա նույն ժամանակաշրջանի համեմատ ավելացել է 12.9%-ով և կազմել 267.4 մլն. ԱՄՆ դոլար, այդ թվում՝ պարենամթերքի ներմուծումը՝ 186.9 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՄԻՖ գներով) և արտահանումը՝ 80.5 մլն. ԱՄՆ դոլար (ՖՕԲ գներով):

2012թ. III եռամսյակում նախորդ տարվա համապատասխան ժամանակաշրջանի համեմատ հիմնական պարենային ապրանքատեսակներից շաքարավազի ներմուծման ծավալը նվազել է 91.2%-ով և կազմել 1.9 հազ. տոննա, ալյուրինը՝ 60.1%-ով և կազմել 0.1 հազ. տոննա, բանջարեղենինը՝ 42.4%-ով և կազմել 3.1 հազ. տոննա, բրնձինը՝ 26.0%-ով և կազմել 1.2 հազ. տոննա, մրգինը՝ 9.2%-ով և կազմել 2.7 հազ. տոննա, թռչնի մսինը՝ 1.8%-ով և կազմել 10.0 հազ. տոննա: Փոխարենն ավելացել են խոզի մսի (83.5%-ով), ցորենի (65.9%-ով), տավարի մսի (22.7 %-ով), կարագի (17.0%-ով), մակարոնեղենի (12.9%-ով), կաթի (9.9%-ով), բուսական յուղի (5.0%-ով), պանրի (2.6%-ով) ներմուծման ծավալները (Աղյուսակ 3.23.):

Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում գերակշռել են կոնյակ, ռոմ, ջին, օղի, լիկյոր ապրանքային ենթախմբում ընդգրկված ակոհոլային խմիչքները: Այսպես, 2012թ. III եռամսյակում արտահանվել է 7.0 հազ. տոննա կոնյակ, ինչը 4.3%-ով գերազանցում է 2011թ.-ի համապատասխան ժամանակաշրջանի ցուցանիշը: Պարենամթերքի արտահանման ծավալներում ավելացել են պանրի (2.9 անգամ), գինու և հանքային ջրերի (2.2 անգամ), մրգի (98.1%-ով) արտահանման ծավալները (Աղյուսակ 3.24.):

In the III quarter of 2012, compared to the same period of the previous year, the volume of production of agricultural products of animal increased (Table 3.22.). Thus, in the III quarter of 2012 the volume of egg production increased by 6.3% and made up 158.0 million pieces, the volume of milk production increased by 4.2% and made up 168.6 thousand tons, 24.2 thousand tons of meat in live weight was sold, which exceeds the same indicator of the corresponding period of 2011 by 1.7%.

By the customs declarations and the citizens' (shuttle) trade data, 18.8% of goods imported to the republic in the III quarter of 2012 comprised food products (in the III quarter of 2011 – 16.4%) and that in export volume comprised 23.2% (in the III quarter of 2011 – 15.9%) (Table 1.1.). In the reporting period the volume of foreign trade turnover of food products at current prices increased by 12.9%, compared to the same period of the previous year, and made up 267.4 million US dollars, including import of food product – 186.9 million US dollars (in CIF prices) and export – 80.5 million US dollars (in FOB prices).

In the III quarter of 2012 compared to the same period of the previous year among the main food products the import of sugar decreased by 91.2% and made up 1.9 thousand tons, flour – by 60.1% and made up 0.1 thousand tons, vegetable – by 42.4% and made up 3.1 thousand tons, rice – by 26.0% and made up 1.2 thousand tons, fruit – by 9.2% and made up 2.7 thousand tons, poultry – by 1.8% and made up 10.0 thousand tons. Instead of that, the import volume of pork increased 83.5%, wheat – by 65.9%, beef – by 22.7% butter – 17.0%, macaroni – by 12.9%, milk – by 9.9%, vegetable oil – by 5.0%, cheese – by 2.6% (Table 3.23).

The prevailing food products exported were alcoholic drinks included in the following subgroups of products: cognac, rum, gin, vodka and liquor. Thus, in III quarter of 2012 7.0 thousand tons of cognac was exported, which exceeds the indicator for the same period of 2011 by 4.3%. The volume of export of cheese increased 2.9 times, wine and mineral water – 2.2 times, fruit – by 98.1% (Table 3.24.).